

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-МОДЕЛІ ПІДПРИЄМСТВА

Зовнішнє середовище підприємства являє собою центральне джерело надходження ресурсів, які необхідні для його функціонування та виробництва продукції. В даних умовах з метою забезпечення високої конкурентоспроможності та граничного рівня прибутковості на ринку набуває першочерговості питання визначення головних діючих факторів, які саме формують модернізацію. Тому, зрозуміло - наскільки пунктуально визначить підприємство для себе ці фактори та напрямлення, настільки результативним буде процес раціонального управління та прогнозування господарських операцій, впровадження дематеріалізації. Ми вище систематизували фактори на дві групи, де сформулювали наступні позиції:

➤ середовище прямої дії формує суб'єкти впливу на діяльність конкретних підприємств. Якщо розглядати з точки зору системного підходу, то підприємство це механізм перетворень «входу у вихід»: на ввіді ресурсів (капітал, робоча сила, матеріали, обладнання, енергія) стають їх постачальники.

➤ середовище опосередкованого впливу – економіка, політика, природне середовище, науково-технічний прогрес, соціально-культурне середовище. Економічна ситуація в країні формується, звісно, під впливом політичних поглядів та факторів.

Розглянувши рисунок констатуємо, що все різноманіття зовнішніх чинників знаходить віддзеркалення у споживачі і через нього впливає на цілі та стратегію підприємства. Вплив на суб'єкта господарювання такого фактора, як конкуренція незаперечно. Підприємства ведуть конкурентну боротьбу за матеріали, трудові ресурси, капітал і право використовувати певні технічні нововведення як і за окремого споживача. Необхідність задоволення вимог покупців впливає на співпрацю з постачальниками матеріалів і трудових ресурсів. Наступний елемент – інфраструктура - являє собою частину організованого середовища, яка забезпечує необхідними для звичайного функціонування трудовими, фінансовими, інформаційними та іншими послугами саме підприємства. Функція держави в зовнішній діловій галузі зводиться до розробки і прийнятті законів та нормативних актів, що встановлюють правову базу і регламентують діяльність підприємств харчової промисловості, ухвалення рішень про розміщення державних замовлень та їх ресурсному забезпеченні, в представленні рівних можливостей для всіх суб'єктів ринку. Політична складова макрооточення дозволяє одержати чітке уявлення про ключові напрями державної політики та методах її здійснення.

Детальне вивчення та аналіз питання дематеріалізації виробництва показав позитивні наслідки її використання на підприємствах харчової промисловості завдяки прогнозованому покращенню якості кінцевої продукції при застосуванні організаційно-економічної модернізації. Взявши до уваги ці аргументи вважаємо, що дематеріалізація повинна бути зосереджена на відстеженні коефіцієнту використання матеріалів та, безумовно, енергії в процесі виробництва та споживання, обліку потреб. Варто приділити серйозну увагу проблемі підвищення ефективності виробничого використання найважливіших ресурсів підприємств та інтерналізації витрат з метою підвищення економічної ефективності функціонування суб'єктів господарювання. Як наслідок, вираш і користь від дематеріалізації як домінуючого інструменту модернізації виробництва, є очевидним. Тому, результативне управління розвитком економіки немислиме без використання узгодженого підходу до вдосконалення її управління на різноманітних рівнях, що включає багатоаспектність розглянутого процесу, вибір адекватних методів дослідження і регулювання глибинних соціально-економічних процесів. В обставинах подорожчання ресурсів належить виробити нові управлінські підходи, які націлені на відновлення ресурсного потенціалу регіонів з їх орієнтацією на траєкторію стійкого економічного зростання і підвищення якості життя населення країни. Грунтовні зміни в соціально-економічному середовищі господарської діяльності промислових підприємств, пов'язані з переходом підприємств на ринкові відносини, спричинили гостру необхідність розробки рівнозначних заходів, націлених на забезпечення підприємств найменшими втратами при функціонуванні в умовах інноваційної економіки. Надана свобода у виборі організаційно-правових форм і форм внутрішнього устрою підприємств збудувала перед ними комплекс взаємопов'язаних проблем і питань розвитку організаційно-економічного механізму управління, якого и вимагає процес дематеріалізації підприємств. Тому, метою господарювання підприємств є визначення мотиваційних та фінансових механізмів реалізації дематеріалізації, деталізація та розвиток даного процесу у складі бізнес-моделі з врахуванням таких її складових, як екологізація, енергозбереження, ресурсозбереження, зниження матеріаломісткості виробництва.

Потужне та стрімке економічне й демографічне зростання у ХХ столітті було обумовлене суттєвим збільшенням видобутку та споживання природних ресурсів Землі, що призвело до значної деградації навколишнього середовища. Однак, як ми бачимо, глобальне економічне зростання перевищило темпи споживання природних ресурсів і деякі негативні наслідки «відступили», а інші зменшились. Нам складається враження, що в світовій економіці відбувся процес дематеріалізації. Саме тому, на нашу думку, є необхідним формування та розвиток бізнес-моделі підприємства на засадах функціональної моделі (виробничої та ринкової).

Двадцять перше століття цілком закономірно характеризується загальною об'єктивною тенденцією для розвинених країн - дематеріалізація суспільного виробництва. Як ми бачимо, чітка перспектива переходу до такого типу економічного розвитку очевидна - задоволення виробничих і особистих потреб людей зможе здійснюватися при використанні менших обсягів матеріальних ресурсів для створюваного продукту. Необхідно розуміти, що

головна орієнтація економічного розвитку підприємств неухильно змінюється у напрямку, коли кінцеві цілі досягаються не лише за рахунок нарощування економічного потенціалу, а на основі підвищення всіх показників ефективності господарювання без істотного залучення додаткових ресурсів.

Останнім часом у світі зміна ролі матеріальних факторів виробництва більш чітко простежується на прикладі принципово нової якості економічного зростання підприємств. В останні роки організаційно-економічна модернізація дозволяє нарощувати виробництво матеріальних благ не збільшуючи споживання енергії і сировини, не застосовуючи додаткової робочої сили. Основою такого розвитку підприємств стають модернізаційні процеси - значне зростання продуктивності та підвищення ефективності виробництва. Тому, зазначене дозволяє зробити висновок, що однією з головних особливостей сучасної економіки є прискорення дематеріалізації виробництва, яка проявляється у зменшенні матеріало- та енергоємності. Процес представляє собою об'єктивний базис формування сучасного постіндустріального суспільства, найважливіший фактор конкурентоспроможності суб'єкта господарювання. У подібній ситуації домінування організаційно-економічної модернізації підприємств харчової промисловості стає абсолютно очевидним і невідворотним.

Суперечливість світових економічних процесів в умовах глобалізації та стрімкий розвиток інформаційного суспільства безпосередньо впливають на господарську діяльність вітчизняних підприємств. Насичення ринкового конкурентного середовища підштовхує суб'єктів господарювання до пошуку різноманітних можливостей підвищення та зміцнення їх конкурентоспроможності. Таке прагнення, перш за все, відображається у збільшенні асортименту та номенклатури продуктів харчування, зростанню матеріальних витрат, що витрачені на виготовлення одиниці продукції. Тому, є всі підстави стверджувати, що дематеріалізація дедалі стає все актуальнішою на теренах України. В свою чергу процес організаційно-економічної модернізації підприємств галузі виступає інструментом дематеріалізаційних зрушень у контексті сталого розвитку економіки. Таким чином, на наше переконання, настав час для впровадження дематеріалізації, оцінка якої потребує комплексного підходу до переусвідомлення всього циклу виробництва. Отже, предметом нашого вивчення та аналізу буде, перш за все, процес модернізації за умов зниження матеріаломісткості продукції на підприємствах.